

according to the levels of development of their cognitive activity; to organize group forms of cognitive activity on the basis of co-creation and cooperation. The proposed stages and various forms and methods of work have positively influenced the formation of a positive attitude towards learning, indicators and training for students to work training.

Keywords: stages, preparation of future teachers, elementary school, labor studies, labor activity.

УДК 378.091.3:81'25-051]:005.342

Баранова Ю. В.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

У статті розкриваються особливості інноваційної діяльності викладачів вищої школи в умовах сучасних соціально-педагогічних перетворень, підкреслюється у цих змінах виключно важлива роль особистості педагога. Звертається увага як на існуючі проблеми, так і на цінний досвід творчого підходу до підготовки майбутніх фахівців з перекладу, який може бути використаний у ході подальшої реформи ЗВО.

В умовах сучасного реформування освітньої системи України набуває актуальності проблема професійної підготовки фахівців з перекладу. Визначено та обґрунтовано особливості формування професійної компетентності майбутніх фахівців з перекладу засобами інноваційних освітніх технологій.

Ключові слова: *інноваційне навчання, інтерактивні технології, педагогічний досвід, педагогічна творчість, педагогічне новаторство, педагогічна майстерність, майбутніх фахівців з перекладу.*

Актуальність зазначеної проблеми за сучасних умов українського державотворення обумовлена помітним поворотом до людини у зв'язку із новими реаліями буття, об'єктивною потребою переходу до нової системи суспільних відносин. Кожне оновлення суспільства, а тим більше його радикальна перебудова – суперечливий, складний і тривалий процес, пов'язаний з пошуком нових шляхів, засобів здійснення перетворень у всіх сферах життєдіяльності людей, що обумовлює необхідність творчої участі в цьому процесі всіх членів суспільства.

В умовах сучасного реформування освітньої системи України набуває актуальності проблема професійної підготовки фахівців з перекладу. Вирішення цієї проблеми пов'язане перш за все з готовністю та відкритістю до іноземного досвіду, впровадженням в освітній процес сучасних інноваційних технологій викладання, навчання і розвитку у ЗВО.

Динамізм глобальних змін у світі, перетворення, що відбуваються в суспільстві в цілому, потребують істотних змін у системі освіти, принципах її організації, формах і методах навчально-виховного процесу, розробки інноваційних технологій навчання та виховання. Розв'язанням означених протиріч займається відносно нова галузь наукового знання – педагогічна інноватика, яка може бути визначена як наука про педагогічні нововведення.

Проблематику педагогічної інноватики розглядали К. Ангеловські, К. Вазіна, Л. Даниленко, О. Киричук, М. Кларін, М. Поташник, В. Лазарєв, В. Ляудис, В. Паламарчук, С. Поляков, В. Сластьонін, Л. Подимова, Н. Юсуфбекова та ін. Питання розробки та впровадження освітніх технологій, педагогічних технологій навчання й виховання в цілому досліджували В. Боголюбов, М. Горчакова-Ситбірська, В. Гузеєв, І. Зязюн, Т. Назарова, А. Нісімчук, А. Савельєв, Г. Селевко, В. Сластьонін, І. Смолюк та ін.

Мета статті – на основі теоретичного аналізу визначити та обґрунтувати

особливості формування професійної компетентності майбутніх фахівців з перекладу засобами інноваційних освітніх технологій .

В умовах сучасного суспільства зростають вимоги до професійної компетенції фахівців з перекладу, які не лише мають володіти іноземною мовою на професійному рівні, але і творчо підходити до розв'язання проблем у майбутній професійній діяльності. В цьому процесі особливо значущими та актуальними стають інтерактивних технологій у професійній підготовці майбутніх перекладачів.

Проблема технологій навчання іноземних мов, від якої залежить результат навчання в цілому, залишається надзвичайно актуальною. Інноваційні освітні технології можна класифікувати на наступні різновиди за критерієм їх змісту та способом передачі інформації:

- Особистісно-орієнтована технологія впливу на особистість.
- Інтерактивна технологія навчання та викладання.
- Інформаційно-комунікативна технологія навчання та викладання.
- Технологія навчальних проєктів.
- Інтегрована розвивальна технологія.
- Модульно-рейтингова технологія.

Сучасна методологія, що покладена в основу освітнього процесу, сприяє формуванню моральних якостей творчої особистості. Враховуючи це актуальності набирає проблема впровадження інтерактивних технологій викладання та навчання.

Інтерактивне навчання є одним з інноваційних підходів, який сприяє формуванню активної, творчої та самодостатньої особистості. Це забезпечує становлення педагогіки, як розвивальної, опанування перекладачами нових навичок та умінь та особистісного саморозвитку.

На сьогоднішній день основною проблемою іншомовної компетентності майбутніх перекладачів залишається використання у ЗВО застарілих технологій навчання як у практичному, так і у теоретичному плані: навчання проходить в пасивній формі (студент переважно слухає матеріал, а не бере участь в процесі), велика кількість студентів в групах, освітнє середовище орієнтоване на викладача та кінцева орієнтація на іспит, а не на засвоєння матеріалу.

Застосування інтерактивних технологій у навчальній діяльності надає можливість створити креативне навчальне середовище, розширити процес вивчення іноземної мови, налагодити співпрацю, створювати віртуальні суспільства та мовні групи, підвищувати мотивацію студентів до навчання. Для розвитку комунікативних умінь майбутніх перекладачів, що формуються на основі мовних вмінь, навичок та знань, тобто комунікативної компетентності, використовуються новітні методи навчання, що поєднують пізнавальні та комунікативні цілі. Застосування інноваційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів сприяє розвитку та самовдосконаленню особистості, розкриття творчого потенціалу майбутнього перекладача.

У роботі Н. В. Гороховатської прийняте таке визначення інноваційного навчання. Інноваційне навчання – це процес і результат такої навчальної діяльності, яка стимулює активний відгук на поставлені проблемні завдання або проблемні ситуації. Інноваційне навчання, враховуючи все позитивне, властиве проблемному навчанню, не дублює його, а виводить вирішення завдань навчання на новий рівень [2]. При інноваційному навчанні процес пізнання законів і правил забарвлений передбаченням результатів навчання. Його відрізняє зацікавлене набуття тими, хто навчається, знань у системі, сформованих як умінь. Досягнення позитивного емоційного фону (необхідної умови інноваційного навчання) веде до створення позитивної мотивації вчення, що полягає в самому змісті матеріалу, який вивчається, і що формується в єдності зі способами навчання. Подібної думки дотримуються й інші вчені та практики.

Інноваційне навчання – це такий динамічний процес, який забезпечує включення емоційних сфер психіки того, хто навчається, активне функціонування його інтелектуальних і вольових сфер, сприяє формуванню стійкого інтересу до предмета, що спонукає до самоосвіти, і формуванню активної, творчої, гармонійно розвиненої особистості. Дослідження показали, що інноваційні процеси – важливий шлях подолання формалізму в навчанні.

Особливістю навчально-пізнавальної діяльності при інноваційному навчанні є тип оволодіння знаннями, створення умов залучення тих, хто навчається, не просто до діяльності, а до діяльності творчої.

Узагальнюючи сказане, можна стверджувати: інноваційне навчання може стати важливим чинником в організації процесу набуття знань. Такий тип освітнього процесу пов'язаний із творчим пошуком на основі досвіду, що є і його відповідним збагаченням. Виникає проблема готовності викладача ЗВО до використання нововведень у навчальному процесі не тільки як здатність усвідомити нове дидактичне завдання, проаналізувати можливості нових видів навчально-пізнавальної діяльності, але, передусім, як наявність у нього відповідного особистісного досвіду, широти розуміння проблеми інноваційної діяльності і осмислення власної готовності взяти участь у цьому процесі.

Як свідчать дані вивчення стану проблеми, готовність викладача до інноваційної діяльності дійсно залежить від багатьох чинників. Формування цієї готовності є професійно і соціально коректованим процесом, здійснення якого буде можливим і ефективним за рахунок реалізації комплексу наступних умов:

- створення у вищій школі умов для самоосвіти;
- підвищення теоретичної підготовки викладачів щодо впровадження і застосування різноманітних дидактичних нововведень;
- проведення психологічних і педагогічних тренінгів по дослідженню позитивних і негативних, гальмових моментів у здійсненні інновацій, уміння їх об'єктивно оцінювати, прогнозувати результати власної діяльності;
- проведення практикумів, семінарів по обміну досвідом інноваційної діяльності;
- вивчення досвіду впровадження нових дидактичних підходів, здійснення дидактичної інноваційної діяльності окремих викладачів;
- здійснення консультацій викладачів по безпосередньому впровадженню певних дидактичних інновацій.

Дуже важливо зазначити, що в цьому процесі роль викладача ЗВО змінюється з домінуючої на провідну, роль не тільки наставника, але і співучасника процесу навчання, який будується як діалог, як збагачення особистісного досвіду. Для створення оптимального функціонування сучасної освітньої системи необхідний інноваційний підхід до взаємодії тих, хто навчається, не тільки у вищій школі, але і в ланці підготовки викладачів для цієї школи. Тому до числа першочергових завдань модернізації вищої освіти належить створення передумов для інноваційного навчання викладача ЗВО, який посяде провідну, але не домінуючу позицію; буде виконувати функції режисера, але не розпорядника; відігравати роль не тільки організатора, але і співучасника такого навчального процесу, що будується як діалог тих, хто навчається, з пізнавальною реальністю, з іншими людьми, що веде до збагачення їхнього особистісного досвіду.

У цих умовах ускладнюються соціально-професійні функції викладача, гостро постає питання про його педагогічну майстерність, здатність учителя початкової школи творчо підходити до організації навчального процесу, здійснювати перехід від школи "запам'ятовування" до "школи мислення та дії".

Творчість у роботі вимагає від викладача ЗВО глибоких та міцних знань методики викладання свого предмета і разом з тим майстерної організації діяльності студентів. Як і педагогіка, методика характеризується єдністю двох компонентів – науки та творчості, які тісно переплетені між собою.

Що таке творчість? У чому вона проявляється? Це – складова частина педагогічної діяльності, специфічна сторона особистості педагога, його почуттів, поведінки, дій. У творчості представлені знання та майстерність, поєднані педагогічна наука та її складова частина – методика предмета і педагогічна майстерність. Творчість педагога, як правило, підтверджує, а в окремих випадках спростовує те або інше теоретичне положення методики.

У наш час для теоретиків і практиків освіти є очевидним, що головними чинниками розвитку особистості є предметно-практична діяльність і взаємодія між людьми. Тому з усього різноманіття підходів і методів активізації навчання зупинимося на інтерактивних технологіях, які застосовуються нами у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців з перекладу.

На думку О. Пометун і Л. Пироженко, інтерактивними можна вважати технології, які здійснюються шляхом активної взаємодії учнів у процесі навчання. Вони дозволяють на підставі внеску кожного з учасників отримати нові знання і організувати корпоративну діяльність, починаючи від окремої взаємодії двох-трьох осіб поміж собою і до широкої співпраці багатьох [4, с. 57].

Інтерактивні технології навчання дослідники умовно поділили на чотири групи: коопероване навчання (навчання в малих групах); колективно-групове (фронтальне) навчання; навчання у грі; навчання у дискусії.

У практиці викладання фахових дисципліни для майбутніх фахівців з перекладу широко застосовуються ігрові методи, в основі яких покладено ігрове моделювання. До ігрових методів необхідно віднести рольові та ділові навчальні ігри, які найбільшою мірою відтворюють ситуації творчого професійного пошуку. Стрижнем рольової гри є навчальна проблема, яка може виступати джерелом нових знань, поглиблювати й розширювати уявлення учасників про педагогічну дійсність. В умовах ігрового моделювання відбувається перехід навчальної діяльності у навчально-творчу, оскільки створені умови сприяють використанню потенційних можливостей та творчих здібностей майбутніх фахівців з перекладу.

Наприклад, у процесі вивчення фахових дисциплін викладачі можуть організувати рольову гру "Ідеальний образ сучасного перекладача", мета якої полягала у створенні ідеального образу сучасного перекладача. Студентам запропонують проранжувати 20 характеристик і визначити з них ті, що найбільш важливі для здійснення професійної діяльності на сучасному етапі розвитку суспільства. На першому етапі гри студенти створюють індивідуальний образ сучасного перекладача, на другому – колективний. Критерієм для оцінки якостей і здібностей є їх значення для професійної діяльності сучасного перекладача. За підсумками гри в командах складається "Пам'ятка" сучасному перекладачу. Після цього проводиться презентація і оцінка "Пам'яток", підбивається підсумок гри.

Педагогічна сутність ділової гри – активізувати мислення студентів, підвищити самостійність майбутнього перекладача, внести дух творчості в навчання, підготувати до інноваційної професійної діяльності.

До процесу розроблення і проведення ділових ігор висувуються такі вимоги: ділова навчальна гра має стати засобом розвитку теоретичного і практичного мислення, актуалізації і закріплення наявних знань і вмінь; мають бути розроблені правила гри, підпорядковані нормам професійних і соціальних відносин, які формують необхідні якості майбутнього фахівця; слід передбачити проблемні ситуації, що залучатимуть партнерів до спільної діяльності в умовах діалогового спілкування, яке породжує колективістське мислення учасників під час аналізу умов, вироблення спільних рішень, досягнення проміжних і кінцевих цілей гри; ділова гра за психологічною сутністю і способом організації має бути двоплановою, оскільки мотивує прагнення учасників досягти двох видів цілей – ігрових і педагогічних при провідній ролі освітніх [6, с. 129].

Для прикладу, розглянемо ще дидактичну гру "Традиційне та інноваційне навчання сучасного перекладача у ЗВО". Гра проводиться з метою формування у студентів знань про сутність і особливості традиційної та інноваційної моделей навчання сучасного перекладача; освоєння майбутніми фахівцями способів освітньої діяльності в рамках названих моделей навчання. Ігрова ситуація полягала у формулюванні двох завдань, у пошуку їх рішень, аналізі та протиставленні отриманих результатів під час колективної розумової діяльності учасників, а також у моделюванні педагогічної діяльності в рамках традиційної та інноваційної моделей навчання.

Проведення ділової гри передбачає такі етапи: підготовчий (підготовка викладачем сценарію ділової гри та ігрового забезпечення, пояснення мети, завдань і правил гри); підготовка до проведення гри (об'єднання студентів у мікрогрупи прихильників традиційної та інноваційної моделей навчання); постановка завдань для кожної мікрогрупи; пошук вирішення завдань у процесі колективної взаємодії протягом певного відрізка часу; подання рішень поставлених завдань; обговорення і захист кожною ігровою групою отриманих результатів; вільна дискусія членів ігрових груп (вироблення узагальненого рішення з кожного завдання); рефлексія гри (підведення підсумків гри).

Педагогічне новаторство є умовою розвитку освіти, оскільки воно вносить в нього різного роду інновації. Останні виражаються у тенденціях накопичення видозміни різноманітних ініціатив і нововведень у освітньому просторі. Їх наслідком можуть бути як часткові трансформації у змісті освіти і педагогічних технологіях, так і глобальні зміни у сфері освіти. Як свідчить практика, подібні зміни в галузі освіти є найбільш вразливими для конкурентноспроможності майбутнього фахівця, оскільки десятиріччями сформований стереотип дуже важко піддається трансформаціям. Таким чином, можемо зробити висновок, що ігрові інтерактивні технології дозволяють позбавитися від педагогічних стереотипів і шаблонів, що має особливо важливе значення для формування професійної компетентності майбутніх фахівців початкової освіти та розвитку готовності до здійснення освітніх нововведень як складової інноваційної поведінки вчителя.

Використана література:

1. Богданова І. М. Оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів на основі застосування інноваційних технологій / І. М. Богданова // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 4 (17). – С. 174-185.
2. Гороховатская Н. В. Подготовка учителей европейской средней школы в условиях реализации инновационных образовательных процессов: автореф. дис. ... канд. психол. наук / Н. В. Гороховатская. – Санкт-Петербург, 1997. – 18 с.
3. Громкова М. О. Педагогической подготовке преподавателя высшей школы / М. О. Громкова. – Высшее образование в России. – 1994. – № 4.
4. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід [Текст]: метод. посібник / авт.-уклад. О. Пометун, Л. Пироженко; Благодійна організація "Вчителі за демократію та партнерство". – Київ: А.П.Н., 2002. – 135 с.
5. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе / М. В. Кларин. – Москва: Педагогика, 1989. – 175 с.
6. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. / З. І. Слєпкань. – Київ: Вища шк., 2005. – 239 с.

References:

1. Bohdanova I. M. Onovlennia profesiino-pedahohichnoi pidhotovky maibutnix vchyteliv na osnovi zastosuvannia innovatsiinykh tekhnolohii / I. M. Bohdanova // Pedahohika i psykholohiia. – 1997. – № 4 (17). – S. 174-185.
2. Gorokhovatskaya N. V. Podgotovka uchiteley evropeyskoy sredney shkoly v usloviyakh realizatsii innovatsionnykh obrazovatelnykh protsessov : avtoref. dis. ... kand. psikhol. nauk / N. V. Gorokhovatskaya. – Sankt-Peterburg, 1997. – 18 s.
3. Gromkova M. O. Pedagogicheskoy podgotovke prepodavatelya vysshey shkoly / M. O. Gromkova. – Vysshee obrazovanie v Rossii. – 1994. – № 4.

4. Interaktyvni tekhnolohii navchannia: teoriia, praktyka, dosvid [Tekst] : metod. posibnyk / avt.-uklad. O. Pometun, L. Pyrozhenko ; Blahodiina orhanizatsiia "Vchyteli za demokratiiu ta partnerstvo". – Kyiv : A.P.N., 2002. – 135 s.
5. Klarin M. V. Pedagogicheskaya tekhnologiya v uchebnom protsesse / M. V. Klarin. – Moskva : Pedagogika, 1989. – 175 s.
6. Sliepkan Z. I. Naukovi zasady pedahohichnoho protsesu u vyshchii shkoli : navch. posib. / Z. I. Sliepkan. – Kyiv : Vyshcha shk., 2005. – 239 s.

Баранова Ю. В. Особенности применения инновационных образовательных технологий в профессиональной подготовке будущих переводчиков.

В статье раскрываются особенности инновационной деятельности преподавателей высшей школы в условиях современных социально педагогических превращений, подчеркивается в этих изменениях исключительно важная роль личности педагога. Обращается внимание как на существующие проблемы, так и на ценный опыт творческого подхода к подготовке будущих специалистов по переводу, который может быть использован в ходе последующей реформы УВО.

В условиях современного реформирования образовательной системы Украины приобретает актуальность проблема профессиональной подготовки специалистов по переводу. Определены и обоснованы особенности формирования профессиональной компетентности будущих специалистов по переводу средствами инновационных образовательных технологий.

Ключевые слова: инновационная учеба, интерактивные технологии, педагогический опыт, педагогическое творчество, педагогическое новаторство, педагогическое мастерство, будущих специалистов по переводу.

Baranova Yu. V. Features of application of innovative of educational technologies are in professional preparation of future translators.

In the article the features of innovative activity of teachers of higher school open up in the conditions of modern social pedagogical transformations, the important role of personality of teacher is underlined in these changes exceptionally. Attention applies, both on existent problems and on valuable experience of the creative going near preparation of future teachers, which can beat used during further reform of higher school. In the conditions of modern reformation of the educational system of Ukraine, the problem of professional training of translation specialists becomes urgent. The peculiarities of forming the professional competence of future specialists in translation by means of innovative educational technologies are determined and substantiated.

Keywords: innovative teaching, pedagogical experience, pedagogical creation, pedagogical innovation, pedagogical skills, future translators.

УДК 37.034

Ваколя З. М.

**ДЕФІНІЦІЇ "МОРАЛЬ" І "МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ"
В ПЕДАГОГІЧНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ МИНУЛОЇ ДОБИ**

У статті на основі теоретичного аналізу психолого-педагогічної літератури та архівних документів визначено змістове навантаження дефініції мораль та моральне виховання дітей та молоді. Акцентується на ролі педагогічних видань минулого століття, у яких висвітлювалися питання морального виховання дітей та молоді, формування у них моральних норм, цінностей та як основи загального морального розвитку зростаючої особистості.

Ключові слова: мораль, моральне виховання, моральні цінності, діти та молодь, педагогічні періодичні видання.

Педагогічна періодика видань для морального розвитку особистості завжди були визначальними для громадянського суспільства. Історичний досвід показує, що вони займають значне місце в педагогічній думці, оскільки їм належало виконувати одну із